

Arkivsak-dok. 23/05286-38
Saksbehandler Alesia Timler Andreassen

Saksgang	Møtedato	Saksnr
Fylkeseldrerådet	02.06.2025	6/25

Eldrepolitisk program i Finnmark

Etter bearbeidelse av innkomne forslag ble fylkeseldrerådet i Finnmark enig om følgende utkaste:

Innledning:

Finnmark fylkeseldreråd er et folkevalgt medvirkningsorgan, valgt av Finnmark fylkesting.

Fylkeseldrerådets oppgaver er gitt av fylkestinget i henhold til saker som berører de elders hverdag.

Fylkeseldrerådet kan også løfte inn saker som medlemmene i rådet finner det nødvendig å belyse.

Finnmark fylkeseldreråd vil takke for tilbakemeldingene som har kommet gjennom innspill fra de kommunale eldreråd og andre i forbindelse med forarbeidet til dette programmet.

I reglementet til Finnmark fylkeskommune oppgavene til fylkeseldrerådet beskrives sljik:

Fylkeseldrerådet i Finnmark er et rådgivende organ for Finnmark fylkeskommune, som skal bidra til at synspunktene og interessene til eldre blir synliggjort og tatt med i saker som er viktige for dem.

Rådet har rett til å uttale seg i alle saker som gjelder eldre. Slike saker skal forelegges rådet. Rådet kan også ta opp saker som gjelder eldre på eget initiativ. Uttalelser fra rådet skal følge saksdokumentene til det fylkeskommunale organet som avgjør saken endelig.

Rådets leder, eller det medlemmet leder utpeker, har møte- og talerett i fylkestinget knyttet til saker rådet har behandlet. Taleretten administreres av fylkesordfører.

Rådet skal utarbeide årsmelding som skal legges fram for fylkestinget.

Fylkeseldrerådet i Finnmark vil arbeide for et aldersvennlig samfunn som er tilpasset og inkluderende for eldre. Målet er at eldre skal kunne leve gode, selvstendige og aktive liv så lenge som mulig.

Dette betyr å skape både fysiske og sosiale omgivelser som fremmer aktiv aldring og gir eldre mulighet til å delta i samfunnet på lik linje med andre aldersgrupper.

Vi ser at den eldre befolkningen i Finnmark stadig øker. Dette vil gi kommunene utfordringer, blant annet når det gjelder tilrettelegging av boliger slik at eldre kan bo hjemme og klare seg selv, samt tilgang til nødvendig helsepersonell.

Digital kompetanse vil bli avgjørende for å forebygge digitalt utenforskap og må integreres i alle satsningsområder fremover.

Samtidig er det viktig at de som jobber med eldre i Finnmark har kunnskap om samisk språk og kultur, slik at tjenestene blir tilgjengelige og tilpasset.

Fokusområdene er:

1. Helse og omsorg
2. Bo trygt hjemme
3. Samferdsel
4. Samfunns sikkerhet og beredskap for eldre.

I tilknytning til hvert område ligger det noen forslag til tiltak. Disse tiltakslistene bør vurderes en gang hvert år slik at en til enhver tid er oppdatert i henhold til tidens behov.

Helse og omsorg:

Den økende andel av eldrebefolkning fører til større etterspørsel etter helse- og omsorgstjenester. Dette stiller økte krav til fastlegeordningen, spesialisthelsetjenesten og den kommunale helsetjenesten. Samhandlingen mellom tjenestenivåene må styrkes, og det er nødvendig med økt kunnskap om eldres helse for å møte framtidens behov.

Satsningsområder;

- kompetanseheving om aldring blant helsepersonell.
- Tannhelse
- Eldres kosthold
- Psykisk helse og rusproblematikk
- Rehabilitering.
- Velferdsteknologi

Tiltak

- Kunnskap om samisk språk og kultur må være et obligatorisk tema ved kompetanseheving av personell som jobber innen geriatriområdet.

- Videreføre avtalene mellom spesialist og kommunehelsetjenesten
- Mammografiscreening for kvinner over 70 år.
- PSA - test for eldre menn må være obligatorisk
- Styrke rehabiliterings muligheter etter sykdom.
- Frikortordningen skal gjelde tannhelse.
- Tilgang på tannpleiertjenester ved alle institusjoner hvor eldre bor.
- Sunt og proteinrikt kosthold for eldre.

Bo trygt hjemme

Mange eldre holder seg friske og aktive lenge, men alderdommen er mangfoldig og består av ulike faser. Med økende alder endrer behovene seg, og disse må ivaretas.

Flere ønsker å bo hjemme så lenge som mulig, men det krever ofte at boligen tilpasses den enkeltes behov. Noen foretrekker å bo i egen bolig med nødvendige tilpasninger, mens andre ønsker å flytte til mer tilgjengelige og tilrettelagte boliger.

Målet er at alle eldre skal kunne bo trygt hjemme i aldersvennlige lokalsamfunn, med boliger som er universelt utformet, god lokal støtte, samt mulighet for medvirkning og god kommunikasjon

Satsningsområder:

- Tilpassing av bolig
- Tilrettelegge for praktiske tjenester i hjemmet.
- Innlemming av velferdsteknologi i boligen
- Kompetanseheving hos kommuneansatte i velferdsteknologi

Tiltak:

- Aktiv bruk av tilskudd fra Husbanken og kommunen til tilrettelegging av egen bolig
- Digitalkompetanseheving blant eldre og personell slik at velferdsteknologien utnyttes maksimalt
- I ordningen hvor boligen er tilrettelagt med mål om lengst mulig botid bør Kommunal vaktmester tjeneste være lett tilgjengelig ved behov

Samferdsel

Finnmark preges av spredt bosetting med ofte lange avstander mellom bosteder og viktige tjenester. Dette gjelder særlig avstanden mange har til fylkets to sykehus og spesialisthelsetjenester, men også til andre offentlige tjenester, som for eksempel fornyelse av pass for de som bor langs kysten.

Selv om mange tjenester nå er digitalisert, krever enkelte fortsatt personlig oppmøte. Tilgangen til transport er ofte også avgjørende for muligheten til å delta i kulturelle og sosiale aktiviteter.

Satsningsområde:

- Bedre informasjon om TT-kort ordningen til mulige brukere.

- Styrke kollektivtransporten slik at alle innbyggere enkelt kan nå viktige steder i kommunen og fylke.

Tiltak:

- Kollektiv tilbudet må forbedres
- Det skal være mulig å betale billetter på offentlig transport med både kontanter og Kort.
- Venterom og buss skur må utbedres, spesielt i de områdene hvor en må skifte buss.
- Flypris og tilbud må være bedre enn ellers i landet. I Finnmark flyr vi for å leve – ikke for luksus.
- Pasientreiser skal følge den korteste og raskeste veien – ikke den billigste. Det handler om helse, ikke sparetiltak

Samfunns sikkerhet og beredskap for eldre.

Med utgangspunkt i Stortingsmelding nr. 9 *Totalberedskapsmeldingen*, og de særegne beredskapsutfordringene som gjør seg gjeldende i Finnmark, anser fylkeseldrerådet det som nødvendig å innarbeide dette temaet i vårt planverk. Den demografiske utviklingen, med en sterkt aldrende befolkning kombinert med vedvarende fraflytting fra store deler av fylket, forsterker behovet for målrettede og tidskritiske tiltak innen samfunnskritiske sektorer.

Satsningsområder.

- Klart definerte kommunale beredskapsområder, med ansvar fordelt på tvers av sektorer.
- Utarbeidelse og kjennskap i tjenesteapparatet til rutiner for evakuering, varsling og oppfølging av sårbare grupper i krisesituasjoner.

Tiltak-

- Etablere varslingssystemer som når alle – også de uten digital tilgang.
- Bevare Posten som beredskapsressurs i distriktene
- Tilfluktsrom skal være tilgjengelige for alle. Universell utforming er avgjørende – også i krisesituasjoner.
- Inkludere eldreråd i beredskapsbeslutninger på fylkes- og kommunalt nivå.

Selv om fylkeseldrerådet ikke har noen formell overordnet rolle overfor de kommunale eldrerådene, ønsker vi likevel å fungere som et bindeledd. Vi vil bidra til å styrke samhandlingen ved å videreformidle informasjon og saker som har felles interesse. Samtidig oppfordrer vi de kommunale eldrerådene til å sende inn saker og innspill som kan være relevante på tvers av kommunene, slik at disse kan løftes til et fylkesnivå.

